

IGUALTAT DE GÈNERE

Els esports de muntanya amb perspectiva de gènere

L'esport i l'activitat física, per la seva potencialitat educativa i mediàtica, constitueixen un motor de canvi social i contribueixen a promoure la igualtat entre homes i dones. S'han d'utilitzar les possibilitats que ens ofereix l'esport com a vehicle de formació de les persones i com a transmissor de valors ètics, amb la finalitat de superar prejudicis i estereotips que impedeixen a les dones i als homes desenvolupar-se segons les seves expectatives personals i el seu potencial individual.

Sabem que, en l'àmbit dels esports de muntanya, la qüestió de gènere està intrínseca i explícitament patent, tant en els espais de la pràctica esportiva com en les àrees de gestió i professionalització. Considerem fonamental promoure l'equitat en l'esport, tenint en compte les diferències existents entre dones i homes, però sense que aquestes limitin les seves possibilitats.

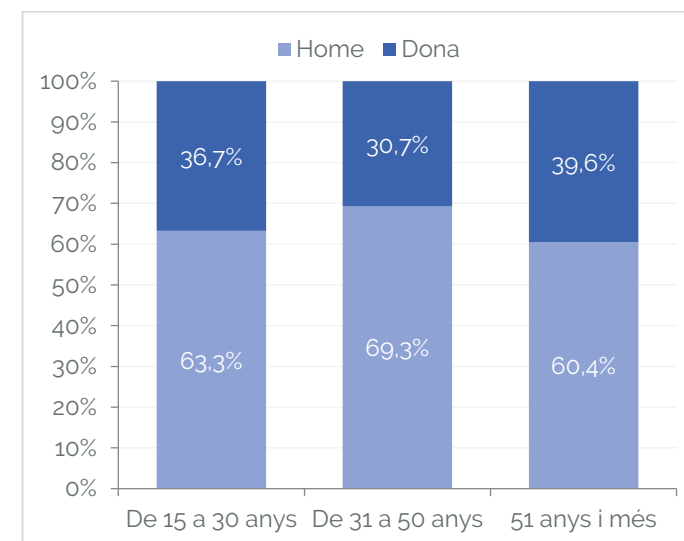
Per tant, cal introduir el principi d'igualtat d'oportunitats (igualtat de gènere) com una màxima de qualitat en la gestió dins de la responsabilitat social corporativa de totes aquelles institucions o entitats relacionades amb els esports de muntanya. Així, és necessari i urgent incloure la perspectiva de gènere en les polítiques de gestió de l'activitat física i l'esport per a garantir la plena igualtat d'accés, participació i representació de les dones, de totes les edats i condició, en tots els àmbits i tots els nivells.

Les dades dels estudis més recents en aquest àmbit reflecteixen que, tot i haver fet passes endavant, encara hi ha diferències importants quant a la participació i representació femenina en totes les esferes de l'esport i, concretament, als esports de muntanya.

Només el 34,6% de les persones que esquien habitualment són dones. Tal i com s'ha analitzat en l'estudi del mercat català, aquest percentatge varia en funció de la modalitat: mentre que entre els esquiadors habituals de snowboard el percentatge de dones no arriba al 20%, en l'esquí nòrdic és del 41,6%, superant també el de l'esquí de pista, 36,6%.

La franja d'edat on la presència desigual del sexe femení és més palesa és entre els 31 i els 50 anys.

Esquiadors habituals segons sexe i grups d'edat

Elaboració pròpia.

Pel que fa a l'esquí alpí, la modalitat més practicada pels esquiadors habituals, hi observem les següents diferències en els hàbits de les persones esquiadores en funció del seu sexe: mentre que la majoria d'esquiadores d'alpí (53,6%) esquien amb la seva família (36% en el cas dels homes), la major part dels esquiadors d'alpí (49,4%) esquien amb amics (38,7% entre les dones).

També és més habitual esquiar sol entre els homes (12,8%) que entre les dones (5,5%).

Acompanyants segons sexe dels esquiadors d'alpí

Acompanyants	Dones	Homes	Total
Amics	38,7%	49,4%	45,8%
Família	53,6%	36,0%	42,0%
Sol	5,5%	12,8%	10,3%
Club esportiu	2,2%	1,8%	2,0%

Elaboració pròpia.

Tot i que les tres estacions d'alpí més habituals són les mateixes independentment del sexe (la Molina-Masella, Grandvalira i Vallnord), s'observa que l'estació de Baqueira Beret és més habitual entre els homes (4a posició vs. 8a entre les dones) i la de Port del Comte entre les dones (4a posició vs. 6a entre els homes).

Aquests resultats són coherents amb el Top 3 d'estacions més habituals entre els esquiadors d'alpí segons el seu nivell, doncs quan s'ha preguntat a les dones pel seu nivell d'esquí el 46,4% declara tenir un nivell alt (59,4% entre els homes) i el 41,8% considera tenir un nivell mig (33,9% entre els homes).

Accions realitzades

1. Pla estratègic de Política de dones de la Generalitat de Catalunya (2019-2022)

L'Institut Català de les Dones té el repte de dissenyar estratègies de transversalitat que garanteixin que totes les polítiques incorporin la perspectiva de gènere i de les dones.

El Pla estratègic de polítiques d'igualtat de gènere del Govern de la Generalitat de Catalunya 2019 - 2022 parteix d'aquesta conceptualització transversal de la perspectiva de gènere.

El Pla aposta per una planificació estratègica centrada, per una banda, a consolidar els principis que han d'orientar l'acció política –uns principis que incorporin en la seva conceptualització la perspectiva de gènere– i, per una altra banda, a desplegar i posar en marxa les estratègies indispensables per fer que aquesta perspectiva impregni transversalment tota la política pública.

2. Programa Dones i Esports

El Programa Dones i Esports elaborat per la Secretaria General de l'Esport i de l'Activitat Física (SGEAF), amb la col·laboració de l'Institut Català de les Dones (ICD), que va ser presentat al maig de 2015, posa de manifest l'objectiu de les administracions públiques, institucions i entitats de la societat civil vinculades amb l'àmbit de l'esport, la voluntat de treballar conjuntament perquè la societat evolucioni cap a la plena igualtat d'oportunitats entre homes i dones, incrementant la visibilització i valoració de les aportacions de les dones al món de l'esport. Aquest programa s'emmarca en el Pla Estratègic de polítiques de dones.

El Gabinet de Gènere del Consell Català de l'Esport, de la Secretaria General de l'Esport i de l'Activitat Física, és l'Àrea de referència en qüestions d'esport i gènere, l'aplicació de polítiques transversals i la implementació del Programa Dones i Esports i d'assessorament a entitats esportives i a persones vinculades a l'esport sobre qüestions relacionades amb la perspectiva de gènere en els diferents àmbits d'actuació de l'Administració Esportiva.

La missió del Programa és la d'impulsar actuacions adreçades a corregir els desequilibris existents entre dones i homes a l'àmbit de l'esport, a tots els nivells, i fomentar mecanismes d'intercanvi de coneixements i experiències que facin possible avançar cap a la igualtat efectiva.

Els principis generals que fonamenten el Programa són els següents:

Participació: Necessitat que les dones preguin part de l'activitat física i esportiva, a fi que la societat catalana pugui gaudir de les aportacions, les habilitats i les capacitats de les dones i, a la vegada, perquè la meitat de la població no sigui exclosa d'un procés social que fomenta el benestar, la salut i el coneixement del cos de cadascú.

Visibilitat: La invisibilització ha estat un dels obstacles que ha acompanyat les dones al llarg del temps. Cal mostrar les aportacions que les dones han fet i fan al món de l'esport i visibilitzar els espais públics on les dones duen a terme activitat física i creen xarxes al seu entorn, així com les seves motivacions, necessitats i expectatives relacionades amb la pràctica esportiva. Cal crear referents amb els quals les noies i dones de Catalunya es puguin emmirallar.

Equitat: Acceptar les diferències existents entre tots dos sexes i entendre-les com a riquesa positiva amb l'objectiu que dones i homes puguin gaudir de l'esport en igualtat d'oportunitats i amb el mateix reconeixement.

El Programa Dones i Esports estableix un total de 6 línies estratègiques i 23 plans d'actuació i neix amb la voluntat de continuïtat en el temps, mes enllà del període establert.

3. Programa Dones i Esports de Muntanya

El programa "Dona i esports de muntanya", organitzat per la FEEC amb el suport del Consell Català de l'Esport, té com a objectiu incentivar i facilitar els mitjans per augmentar la participació de les dones en els diferents esports de muntanya.

Alguns exemples d'accions realitzades: Trobada de Pubilles escaladores, Curses per muntanya, Alpinisme.

4. Programa "Mujer y Esquí"

Des del 2014 un dels eixos estratègics de la junta directiva de la *Real Federación Española de Deportes de Invierno* (RFEDI) ha estat eliminar la discriminació femenina en tots els àmbits dels esports de neu, des dels òrgans directors fins a la selecció d'esportistes, passant per l'staff tècnic.

Des del juny del 2019, s'ha incorporat a la Junta Directiva de la RFEDI, Paula Fernández-Ochoa com a responsable del Programa "Mujer y Nieve". Coordinarà les beques SPAINSNOW adreçades a les dones universitàries, o que cursen ensenyances de règim especial, per a que puguin realitzar pràctiques amb els equips nacionals de la federació en qualsevol dels esports. Aquesta iniciativa forma part del projecte "Mujer y Deporte" del Consejo Superior de Deportes (CSD).

Aquestes ajudes inclouen despeses d'allotjament, desplaçament i manutenció. La passada temporada un total de 19 dones de 5 federacions autonòmiques van poder aprofitar-se d'aquestes beques.

Diagnosi

Les dades dels estudis més actuals en aquest àmbit (Gómez-Colell, E.; Medina-Bravo, P; Xavier Ramon, X, 2016; Marin, M., et al., 2014)¹ reflecteixen que encara hi ha diferències importants quant a la participació i representació femenina en totes les esferes de l'esport. Així doncs, és fonamental promoure l'equitat en l'esport, tenint en compte les diferències existents entre dones i homes, però sense que aquestes limitin les seves possibilitats.

Resum de dades en l'àmbit de muntanya:

- Més homes que dones practiquen els esports de muntanya.
- Els homes dediquen més temps a les activitats esportives.
- Només el 34,6% de les persones que esquien són dones, i segons la tipologia d'esquí el percentatge disminueix.
- Baixos índexs de participació femenina en les disciplines competitives de muntanya i escalada, perquè per la seva naturalesa requereixen més dedicació i esforç.
- Abandonament de la pràctica esportiva de les dones per diferents causes: la maternitat, la manca de confiança i la manca de referències en un esport fonamentalment masculí.
- Menor nombre de dones implicades en tots els aspectes de l'esport de muntanya: la direcció i gestió, monitors/es, periodisme, tècnics esportius, formació, pràctica esportiva, conducció d'activitats en el medi natural.
- Menys dones que ocupin càrrecs directius en les estacions d'esquí.
- La meitat de les dones ha patit discriminació al practicar esports de muntanya.

- Dificultats en la conciliació de la vida familiar, la laboral i l'esportiva.
- Els motius principals per als que dones i homes practiquen els esports de muntanya és diferent: els principals motius dels homes estan relacionats amb el plaer i la diversió en la practica de l'esquí, i per les dones estan més relacionats amb la salut i l'estètica.

En l'àmbit dels esports de muntanya, la qüestió de gènere està intrínseca i explícitament patent, tant en els espais de la pràctica esportiva com en les àrees de gestió i professionalització.

Durant els darrers anys s'ha detectat un augment en la participació femenina en els esports de muntanya i en les oportunitats per a les dones de participar en competicions nacionals i internacionals; però les dones no han arribat a gaudir d'una major representació en llocs de decisió i direcció de l'esport. Les dones estan significativament poc representades en les funcions de director, entrenador i jutge, per exemple, especialment als nivells més alts. Mentre que no hi hagi dones que dirigeixin, decideixin o serveixin de model dins de l'esport, no hi haurà igualtat d'oportunitats per a les dones i noies.

Des del Centre per la Igualtat i Recursos per a les Dones (CIRD), del Departament de Transversalitat de Gènere de l'Ajuntament de Barcelona s'ha elaborat un *Manual sobre la incorporació de la perspectiva de gènere en entitats i associacions* i sobre el desenvolupament de mesures d'igualtat, un material molt pràctic que es pot adaptar a les necessitats de les entitats de les estacions de muntanya, en matèria d'igualtat de gènere, tant en el funcionament intern com pel que fa a les activitats i projectes que es podrien impulsar.

¹ Gómez-Colell, Eva; Medina-Bravo, Pilar; y Ramon, Xavier (2017): "*La presencia invisible de la mujer deportista en la prensa deportiva española. Análisis de las portadas de Marca, As, Mundo Deportivo y Sport (2010-2015)*", en

Estudios sobre el Mensaje Periodístico 23 (2), 793- 810. Marin, M., et al. (2014) "*Necesidades, barreras e innovaciones en la oferta deportiva a las mujeres adultas en España*". Informe Proyecto I+D+i.